

G CONSELLERIA
O TRANSPARÈNCIA,
I CULTURA I ESPORTS
B DIRECCIÓ GENERAL
/ ESPORTS I JOVENTUT

G CONSELLERIA
O TRANSPARÈNCIA,
I CULTURA I ESPORTS
B FUNDACIÓ
/ ESPORT BALEAR

CODI D'ÈTICA ESPORTIVA

Dels esportistes, familiars, entrenadors i tècnics de suport del Centre de Tecnificació Esportiva de les Illes Balears (CTEIB)

*És desitjable que en un cos sà hi hagi un esperit sà
Juvenal*

JUSTIFICACIÓ

L'esport és una de les pràctiques més consolidades i amb més protagonisme en el si de la nostra societat. No debades condensa tot un conjunt d'atributs com ara valors, representacions i comportaments que fan que pugui ser considerat un fet social. En tant que acció o comportament humà està sotmès a consideració moral i pot ser analitzat des de l'àmbit de l'ètica.

Els actes humans es caracteritzen per ser lliures i responsables. Quan actuem hem de tenir en compte quines poden ser les conseqüències de les nostres accions encara que siguem conscients que és impossible preveure-les totes. La llibertat per escollir entre diverses opcions possibilita que les accions concretes que duim a terme siguin correctes si s'ajusten a les normes i als costums de la comunitat en què vivim i incorrectes quan transgredim les regles.

Qüestions com ara el dopatge en l'alt rendiment, els episodis cada vegada més quotidians de violència a les competicions esportives, els maltractaments a esportistes, les despeses desorbitades dels fitxatges o la pervivència de manifestacions sexistes són només algunes de les moltes qüestions que justifiquen una reflexió ètica sobre l'esport.

L'ètica té un llenguatge prescriptiu. No es limita a descriure les coses com són sinó que ens marca com han de ser. En l'esport, l'ètica ha d'orientar l'acció més enllà dels aspectes estrictament reglamentaris. Ha de determinar quines virtuts hem de conrar per tal que la nostra pràctica esportiva sigui excel·lent i ha de condemnar les trampes que es fan de manera conscient cercant avantatges il·lícits que modifiquen les condicions d'una competició justa. L'objectiu ha de

ser guanyar i esportistes, entrenadors i resta de personal tècnic han de posar tota la seva energia i han de disposar de tots els mitjans possibles per obtenir la victòria però no a qualsevol preu.

Un codi ètic, que concreta els valors fonamentals de la pràctica esportiva i que mostra els principis d'una bona conducta, s'ha d'entendre com una guia d'acció que ajudi a discernir l'actuació correcta en cas de conflicte. Per això no ha de ser concebut com una recopilació tancada ni ha de pretendre fixar de manera exhaustiva i definitiva regles imperatives sinó que ha de romandre obert com un document de referència que ha d'enriquir-se amb principis nous emanats de l'evolució de la pràctica de l'esport i de la societat.

En el marc de la Unió Europea, el 24 de setembre de 1992, es va aprovar una declaració de principis ètics amb l'objectiu de complementar la Carta Europea per a l'Esport. Aquest codi d'ètica esportiva va néixer, sense pretensió de tenir efectes jurídics de caràcter obligatori, com una declaració d'intencions a favor del "joc net" com a concepte central i com emblema de l'esportivitat. Un "joc net" que ha de ser entès no només com a respecte a les regles del joc sinó com a factor inherent a la pràctica de l'esport, és a dir com a valor intrínsec exercit en totes les etapes de la vida des de la infància fins a l'edat adulta.

El 24 de novembre de 2004 el Consell Superior d'Esports (CSD d'ara endavant) va publicar un "codi de bon govern de les Federacions Esportives Espanyoles". Es tracta d'un recull de recomanacions fonamentalment sobre gestió i control econòmic que si bé no eren preceptives sí que s'havien de tenir en compte a l'hora de percebre subvencions. El codi del CSD inclou el compliment del codi ètic aprovat pel Consell d'Europa.

En l'àmbit de les Illes s'han fet algunes reflexions ètiques interessants sobre la pràctica esportiva com ara el codi ètic de l'esport escolar a Menorca o el codi ètic recollit en el Pla estratègic esportiu d'Eivissa per al període 2012-2016. El dictamen 14/2009 del Consell Econòmic i Social sobre l'esport a les Illes Balears considerava essencial la introducció d'un codi ètic de l'esport en edat escolar però no feia extensiva aquesta exigència a l'esport d'alt rendiment tot i que explicitava la necessitat de reforçar els programes d'informació sobre la perillositat del dopatge.

La implantació d'un codi ètic que condueixi les actuacions d'esportistes i les seves famílies, del personal tècnic i de suport al rendiment que formen part dels programes de tecnificació esportiva de les Illes Balears és essencial. Aquest document ha de formar part, de manera imprescindible, dels compromisos que

assumeixin com a membres del Centre de Tecnificació Esportiva de les Illes Balears (CTEIB d'ara endavant).

VALORS FONAMENTALS

El respecte

En primer lloc amb si mateix com a condició per tenir el respecte de les altres persones.

El tracte respectuós amb la part adversària sense la qual no podria practicar l'esport, amb els reglaments i amb totes les persones que els fan complir ha d'inspirar el comportament dels membres del CTEIB. Respecte també als símbols que representen allò que dóna identitat a les persones.

La violència, física o psicològica (amenaces, intimidacions, discriminacions, assetjament), ha de ser desterrada de l'esport.

L'honestedat

Cal esforçar-se per ser persones íntegres, per actuar amb transparència i coherència, per ser fidels a si mateix.

La integritat és el valor oposat a la corrupció. Sense integritat no pot haver-hi justícia. La igualtat d'oportunitats com a eix fonamental d'una competició esportiva no adulterada i la netedat i l'honestedat dels participants són principis inviolables perquè són la garantia d'una competència sense trampes.

El dopatge és a la vegada un engany i un atemptat contra la pròpia salut i dignitat.

La responsabilitat

Reflexionar, ponderar i valorar les conseqüències dels nostres actes han de ser passes prèvies obligatòries abans de prendre qualsevol decisió. Allò que decidim abans, durant i després de la competició ens afecta no només a nosaltres sinó a la resta de l'equip i als adversaris.

La condició principal de la responsabilitat és la llibertat. Les nostres decisions han de ser consensuades amb altres però mai no han de ser totalment submises.

El sentit del deure

Quan apareixen dificultats tot es complica i complir amb els deures es fa més dur. Hi ha moments difícils en què no es poden negar els problemes ni amagar la seva gravetat i en què el compliment dels compromisos esdevé un sacrifici gairebé inassolible. Però hi ha deures que són ineludibles i que cal assumir de manera especial quan garanteixen la justícia.

En ocasions una decisió correcta no és bona per a la majoria de la gent però cal prendre-la.

La justícia

A la base de les regles de joc de qualsevol esport de competició hi ha els principis de la igualtat d'oportunitats i de la reciprocitat en el comportament humà. Quan l'esportista transgredeix les regles vàlides per a tothom amb l'objectiu d'obtenir un avantatge personal o per al seu equip trenca amb aquests principis.

L'esportista que "juga net" vol igualtat d'oportunitats amb la resta d'equips i amb els adversaris per assegurar que tant si guanya com si perd el resultat sigui just i merescut.

COMPROMISOS ÈTICS

Esportistes

Cuida't. Descarta qualsevol tipus de dopatge. No permetis que els interessos de la competició posin en perill la teva salut o la teva seguretat.

Sigues constant en l'entrenament, no planyis esforços i treballa en equip. Confia en els teus entrenadors i en tot el personal tècnic que t'ajuda a millorar com esportista. Si tens dubtes demana explicacions amb respecte però amb determinació.

Pren decisions i actua atenent no només als resultats immediats. Calcula i preveu de manera especial les conseqüències a llarg termini.

Valora els teus adversaris. Analitza les seves peculiaritats i accepta-les, no les menyspreïs. Respecta la seva integritat. Accepta la victòria i la derrota amb humilitat.

Reconeix i admet els teus errors. Disculpa't amb companys i amb rivals si t'has equivocat i accepta les seves disculpes quan són ells els que han fallat.

Lluita amb energia però cerca el punt just d'agressivitat per aconseguir la victòria. Evita agressions verbals i físiques. Respon amb calma a les provocacions del rival.

Coneix i respecta el reglament i les regles no escrites del teu esport. Accepta les decisions dels jutges.

Denuncia les trampes si en tens evidències fonamentades i raonables. No permetis que ningú competeixi amb avantatges il·lícits.

Exigeix un equipament i vestuari adequat a l'esport que practiques per evitar que et cosifiqui.

Familiars

Ajuda els esportistes a establir criteris raonables que guiïn la presa de bones decisions en relació a la seva pràctica esportiva. Reforça el valor de la disciplina, del respecte, de l'esforç i de l'honestedat.

Demana que donin el millor de si mateixos però evita sotmetre'ls a una pressió exagerada que podria incitar-los a comportar-se de manera contrària a l'esperit esportiu.

Requereix als entrenadors i als tècnics de suport les explicacions que consideris necessàries però no critiquis públicament ni jutgis de manera permanent les seves decisions.

Controla les teves emocions, evita respondre amb agressivitat i manté sempre una actitud respectuosa amb altres esportistes, entrenadors, àrbitres i espectadors. No protestis les actuacions dels jutges.

Anima amb energia a les competicions. Felicita els esportistes pels seus èxits però no valoris només els resultats. Accepta els seus errors com a part fonamental del seu aprenentatge.

Posa el benestar d'esportistes i el seu desenvolupament integral per damunt del desig de guanyar. Remarca els seus esforços per compaginar la seva formació acadèmica amb l'entrenament esportiu.

Demostra, amb les teves paraules i els teus comportaments, que no toleres cap mena de violència. Denuncia qualsevol acte violent de què siguis testimoni.

Personal tècnic

Coneix els teus esportistes. Avaluja de manera permanent el seu estat físic, psicològic i afectiu. Exigeix el màxim rendiment conscient de les condicions i possibilitats individuals.

Utilitza mètodes d'entrenament que permetin assolir els objectius proposats però que siguin adequats en termes de seguretat i de benestar dels esportistes. Preveu les lesions i respecta els temps de recuperació.

Treballa conjuntament amb la resta de personal tècnic que dóna suport a l'entrenament. Valora les opinions i les recomanacions d'altres especialistes en el món de l'esport (metges, fisioterapeutes, psicòlegs...) i reconeix que són part important del rendiment.

Contribueix a preparar bones persones, no només bons atletes. Valora el rendiment acadèmic dels teus esportistes. Reforça les conductes positives i censura les actituds nocives.

Condemna qualsevol tipus de dopatge. Actualitza els teus coneixements també en aquest àmbit i transmet els perills que implica i les injustícies que suposa aquesta conducta.

Fomenta el respecte en el teu grup d'entrenament. Amb companys d'equip i amb rivals. Corregeix i empra mesures correctores quan cometen trampes. Evita utilitzar un llenguatge inapropiat i no permetis cap indicatiu de conducta violenta.

Sigues un exemple de treball, d'honestedat, d'esforç. Guanya't el reconeixement dels teus companys i dels teus esportistes amb el teu compromís exemplar amb el "joc net". Motiva i intenta convèncer tothom perquè facin el mateix.

Vetlla pel respecte a la pròpia persona i al seu cos. Vetlla perquè la seva vestimenta no cosifiqui i sigui adequada per practicar la seva especialitat esportiva.

Personal tècnic de suport

Respecta el valor de les persones. Preserva el dret a la privacitat, confidencialitat, diversitat i autonomia de la gent amb qui fas feina.

Orienta adequadament esportistes i entrenadors. En aquells aspectes en què ets competent per la teva capacitat professional col·labora de manera ferma en la millora de la salut i del rendiment esportiu.

Actualitza els teus coneixements científics i aprèn de manera permanent. Reconeix els límits i les fronteres de la teva disciplina.

Treballa en equip. Col·labora amb els entrenadors i amb la resta de personal tècnic de suport a l'entrenament i valora les seves aportacions.

Vigila les conductes dels esportistes. Estigues atent a canvis de comportament i a situacions concretes que poden denotar problemes ocults. Assegura't que tots tenen accés a la teva ajuda professional en igualtat de condicions.

Dóna pautes clares perquè entrenadors i esportistes puguin prendre decisions informades i realistes. Proposa les opcions possibles i mostra les conseqüències que poden ser anticipades.

Censura el dopatge sense ambigüitats. Proporciona tota la informació de què disposis i educa contra les substàncies i els mètodes prohibits. Facilita els controls antidopatge.

Expressa la teva oposició a les pràctiques i mètodes d'entrenament que poden posar en perill la salut dels esportistes. Decideix si, d'acord amb les teves competències, l'esportista amb problemes pot continuar entrenant o competint. La prevenció de lesions és la màxima prioritat.

COMISSIÓ ÈTICA

Tal i com s'ha exposat a la justificació inicial aquest codi ètic per a esportistes, familiars, tècnics esportius i tècnics de suport del CTEIB no neix amb l'objectiu de fixar preceptes irrefutables sinó de servir com a guia d'acció. En el context quotidià dels entrenaments i de les competicions de cada una de les modalitats esportives del nostre centre es poden generar situacions de dubte o de dilema ètic. L'objecte d'aquest codi no ha estat fer un recull casuístic sinó aportar un instrument orientador amb elements de discerniment i d'actuació correcta.

Per tal de vigilar el compliment d'aquest codi, d'avaluar-ne l'aplicació, d'enriquir-lo amb noves aportacions i d'assessorar les persones es crea la comissió ètica del CTEIB.

Aquesta comissió ha d'estar formada per sis persones:

- Presidència. El gerent de la Fundació per a l'esport balear o la persona en qui delegui.
- Secretaria: una persona en representació de la Fundació per a l'Esport Balear.

- Vocalia: una persona en representació de l'IES CTEIB nomenada pel seu director; una persona en representació de l'associació de tècnics d'alt rendiment i de tecnificació de les Illes Balears; una persona en representació dels esportistes del CTEIB; una persona en representació de les federacions esportives de les Illes Balears que tenen programa de tecnificació.

Aquestes persones han de ser convocades pel gerent de la Fundació per a l'Esport Balear i s'han de reunir quan hi hagi demandes en relació amb l'actuació ètica de qualque membre del centre. Per això qualsevol persona disposa de dos canals de comunicació amb la comissió ètica: el correu electrònic comissioetica@fundacioesportbalear.es i la sol·licitud per escrit al gerent de la Fundació.

A través d'aquests canals es poden presentar qüestions i suggeriments en matèria ètica així com informació sobre incidències en entrenaments o en qualsevol activitat esportiva.

Així mateix la comissió té dues funcions bàsiques més: la revisió periòdica i l'emissió d'informes amb proposta de mesures de correcció i de sancions per incompliment del codi ètic.